ŽUPČIANSKE NOVINY

Ročník IV., č. 3. **október 3/2026. nepredajné. ISSN 2730-0714**

Vážení čitatelia,

jesenné číslo našich obecných novín vydávame v mesiaci úcty k starším, v októbri. Už tradične obsahuje aj články a témy, ktoré s touto pozornosťou k skôr narodeným súvisia. Práve starší obyvatelia obce sú často nositeľmi rôznych tradícii, ktoré nám radi odovzdávajú. V Župčanoch sa však istá tradícia, vplyvom nástupu modernej doby a zmeny štýlu, vytráca. Túto tradíciu už nie je možné odovzdať mladšej generácii, pretože sa viazala na konkrétnu dobu, a tú už predbehla iná doba. Osem žien z našej obce túto tradíciu verne stráži a my sme o nich pripravili článok, ktorý si môžete prečítať v tomto vydaní. S úctou k starším súvisí aj pôsobenie Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami, ktorý tento rok pripravil pre svojich členov výlet na Spiš. Medzi jesenné podujatia v našej obci patrí aj *Susedský jarmok,* ktorý bol tento rok mimoriadne bohatý, aj s účasťou zahraničných hostí. V tomto čísle nájdete opäť aj rubriku *Z dejín obce,* tentokrát o smutnej udalosti z čias 2. svetovej vojny.

Želáme Vám pokojný jesenný čas a príjemné čítanie.

Samuel Kucharik

Jonáš Záborský – Vrabce a kohút

Skákali dva vrabčeky švitorné
a hrabali na smetisku svorne.
Keď však jeden našiel zrnko z mrvy,
tvrdil druhý, že ho našiel prvý.

Chceli ho mať oba,
z čoho vznikla medzi nimi zloba,
najprv iba slovná hádka,
potom krvavá šarvátka.

S veľkým vreskom súperníci malí
jeden proti druhému skákali,
zobákmi sa vospolok ďobali
a trepotali krídlami,
až zastal kohút medzi nimi.

Tento zaraz z každej strany
za sudcu bol požiadaný,
komu patrí zrnko právom.
„Mne," riekol kohút zobnúc ho chvatom.

Vrabce kričia, nespokojnosť u nich veľká.
Kohút strepoce krídlami a zakikiríka:
„Pri zvade dvoch vždy zvíťazí tretí."

Z knihy bájky slovenské

- *Príjemné miesto na oddych ponúka nová hojdacia lavica, ktorú sme do parku umiestnili vďaka dotácii získanej od nadácie COOP Jednota*

Starosta informuje ...

Vážení obyvatelia,

keď píšem tieto riadky, uvedomujem si, že je to môj posledný príspevok do rubriky *Starosta informuje* v tomto volebnom období. Či budú naše noviny pokračovať a či do nich budem prispievať aj ja, rozhodnete vy, 24. októbra v komunálnych voľbách. Dnes sa však chcem pristaviť pri chvíľach, ktoré sme spolu zažili počas uplynulých mesiacov, a najmä Vám poďakovať a oznámiť jednu dôležitú správu.

Jednou z pamätných chvíľ bolo letné kino. Pred amfiteáter prišli všetky generácie, aby si spolu pozreli film *Kavej 2*. Priestor sa zaplnil a mne zostal v pamäti potlesk na záver premietania. Bol to jednoduchý, no silný moment. Vidieť pokope toľko ľudí a cítiť, že sa Vám spoločný večer páčil, pre mňa znamenalo veľa.

V septembri pokračoval projekt Interreg Poľsko – Slovensko, ďalšou úlohou – *Od stromu po šálku*. Spolu s odborníčkou Dianou Mozolákovou sme spoznávali silu našej prírody a spracovávali vzácny kvet lipy z našej lipovej aleje. To, čo rastie priamo u nás, sa vďaka workshopu stalo hmatateľným darom prírody. Účastníci workshopu aj susedského jarmoku si ho mohli odniesť so sebou. Teší ma, že cez spoločné projekty vznikajú aj skutočné priateľstvá a cezhraničná spolupráca prináša svoje ovocie.

Takéto chvíle mi pripomínajú, koľko pekného a výnimočného sme za štyri roky zažili. Spoločne sme však zvládali aj náročné situácie a výzvy. Ďakujem Vám za každú úprimnú spätnú väzbu, povzbudenia, rady i rešpekt, ktorý ste prejavili vtedy, keď sme na veci mali rozdielny názor. Vážim si, že ste so mnou hovorili otvorene a že sme túto cestu mohli prejsť spolu. Ďakujem všetkým, ktorí počas uplynulých rokov priložili ruku k dielu, prišli s nápadom, pomohli pri podujatí alebo sa jednoducho zaujímali o dianie v obci.

Osobitne ďakujem všetkým poslancom za ich službu našej obci. Za prácu v komisiách, na zasadnutiach zastupiteľstva, ale aj pri ďalších udalostiach, do ktorých sa dobrovoľne zapojili. Šiesti z nich sa rozhodli, že spoločne pôjdeme kandidovať aj do ďalšieho volebného obdobia a nadväzovať tak na rozpracované projekty a napĺňať víziu – Župčany v roku 2030. V tomto vydaní novín Vám prinášame aj zoznam všetkých zaregistrovaných kandidátov.

Na zhodnotenie celého volebného obdobia 2022 – 2026 ešte bude priestor, ale dôležitým míľnikom v tomto období je *získanie dotácie na celkovú obnovu kúrie v našej obci v hodnote takmer 2 milióny eur.* Roky chátrajúca pýcha našej obce sa dočká celkovej obnovy a uvedenia do stavu, kde bude aktívny život v podobe výstavnej miestnosti, sídla samosprávy obce a knižnice. Toto bol moment, ktorý rozhodol o tom, že v tejto náročnej práci má zmysel pokračovať.

Nech už prinesú voľby akékoľvek rozhodnutie, za uplynulé štyri roky som vďačný. Za stretnutia, spoločnú prácu aj za chvíle, akou bol potlesk pri letnom kine. A na záver mi dovoľte povedať to najjednoduchšie:

„Ďakujem, že sme mohli spolu rásť. Poďme spolu ďalej, Župčany.“

Váš starosta 😉
Martin Dlugoš

• *Práce na obnove vstupných priestorov kultúrneho domu*

- *V kultúrnom dome pribudla klimatizácia*

Environmentálny fond

Spolufinancovaný Európskou úniou
Systém obchodovania s emisiami
Modernizačný fond

Názov projektu: **Obnova kúrie v obci Župčany**

Názov prijímateľa: **Obec Župčany**

ID projektu: **250543**

Výška dotácie: **1 948 382,20 EUR**

Tento projekt je realizovaný s podporou Environmentálneho fondu a prostriedkov Modernizačného fondu.
www.envirofond.sk

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNY KRAJ

VÝZVA POSLANCOV PSK 2026

Názov projektu

Oprava vstupných priestorov kultúrneho domu v Župčanoch

Prijímateľ podpory

Obec Župčany

Výška dotácie

2000 eur

Projekt je podporený z rozpočtu Prešovského samosprávneho kraja.

VOĽBY 2026 – ŽUPČANY

Dátum konania:
24. október 2026

Miesto konania volieb:
Základná škola v Župčanoch

Zoznam zaregistrovaných kandidátov
pre voľby starostu obce Župčany

1. **Martin DLUGOŠ, Mgr.,** 45 r., starosta, nezávislý kandidát
2. **Anton HRABKO,** 65 r., stavebný manažér, MySlovensko

Zoznam zaregistrovaných kandidátov
pre voľby do Obecného zastupiteľstva obce Župčany

1. **Dominik BELLA,** 43 r., inštruktor v autoškole, Slovenská národná strana
2. **Jozef FERENC,** 47 r., technicko-hospodársky pracovník, nezávislý kandidát
3. **Stanislav GERMUŠKA,** Ing., 39 r., arborista – záhradný architekt, KDH – Kresťanskodemokratické hnutie
4. **Mária GERMUŠKOVÁ,** 63 r., dôchodkyňa, nezávislá kandidátka
5. **Erik HORVÁT,** 29 r., operátor CNC strojov, Hnutie Slovensko, Za ľudí
6. **Katarína HUDÁKOVÁ,** Ing., 49 r., vedúca zamestnankyňa majetkovoprávneho oddelenia, nezávislá kandidátka
7. **Jozef KUCHARIK,** 50 r., živnostník, Hlas – sociálna demokracia
8. **Milan NOVOTNÝ,** 65 r., operátor vykurovacích zariadení, KDH – Kresťanskodemokratické hnutie
9. **Denisa SOLUS HOLEČKOVÁ,** Ing., 43 r., školiteľka, Progresívne Slovensko, Demokrati, Sloboda a solidarita
10. **Martin STANKO,** Ing., 42 r., vedúci tímu v energetike, nezávislý kandidát

Festival cezhraničnej hranice v Poľsku

V nedeľu 30.augusta 2026 bolo 80 účastníkov všetkých generácií z našej obce pozvaných na ***„Festival cezhraničnej hranice – chuť, bezpečnosť, ekologické povedomie“***, ktorý sa konal v poľskej obci Chmielnik v rámci 5. úlohy malého projektu „Partnerstvo pohraničných regiónov – pre bezpečnosť, pamiatku a spoločnú identitu č. INT/PO/II/0033“ – program „Interreg Poľsko-Slovensko 2021 – 2027“. Festival v sebe kombinoval kulinárske, vzdelávacie, ekologické a sociálne integračné prvky.

Po slávnostnom obede sme sa v sprievode presunuli na miesto konania festivalu, ktorý bol zameraný na dožinkovú slávnosť a prezentáciu dožinkových vencov. Nechýbali vystúpenia folklórnych súborov z Poľska a zo Slovenska, festival bol obohatený o účasť rôznych remeselníkov, prezentácie a ukážky hasičov, ochutnávku mnohých tradičných jedál, ukážku prípravy a pečenia tradičných poľských “proziakov” (sódový chlieb) a atrakcie a súťaže pre všetky generácie účastníkov, od malých detí

až po seniorov. Naša DFSk Záborský hostí zaujala nádherným programom dožinkových slávností a zožala obrovský potlesk. Poľskí návštevníci obdivovali nielen náš ľudový spev a obradový folklór, ale aj krásu a pestrosť župčianskeho kroja. Na festivale sme sa cítili veľmi dobre, priateľské prijatie a pohostinnosť našich poľských partnerov v nás zanechali vynikajúci dojem a mnoho pekných spomienok na príjemne strávený deň v zahraničí.

Text a foto: Martina Krempaská

Kulinársky workshop v Poľsku

V dňoch 28. - 29. augusta 2026 sa 10 šikovných žien z našej obce zúčastnilo prvej časti workshopov v Poľsku v rámci 4. úlohy malého projektu „Partnerstvo pohraničných regiónov – pre bezpečnosť, pamiatku a spoločnú identitu č. INT/PO/II/0033“ – program „Interreg Poľsko-Slovensko 2021 – 2027“. Úloha č. 4 s názvom ***„Hraničná kuchyňa – chutná, tradičná a bezodpadová“*** je realizovaná v spolupráci s poľskou obcou Chmielnik, najmä s organizáciou Koło gospodyń wiejskich (KGW), čo je združenie rovnakého typu ako Únia žien u nás. Workshopy prebiehali v poľskej obci Zabratówka, ktorá patrí do gminy Chmielnik.

Tento workshop bol príležitosťou na výmenu kulinárskych skúseností, propagáciu regionálnych tradícií a zavádzanie ekologických postojov prostredníctvom praktizovania “nulového odpadu” v kuchyni. Účastníci zo Slovenska a Poľska sa oboznámili s tradičnými potravinami a spôsobmi ich typickej prípravy a skladovania v oboch krajinách, spoločne pripravili viaceré chutné jedlá na základe tradičných receptov a zamerali sa na tému znižovania množstva odpadu a využívania zvyškov v kuchyni (tzv. zero waste).

Župčianske gazdinky navarili strapačky s kyslou kapustou a mäsom, mačanku, vyprážané pirohy a sladký trhanec. Strapačky mali u našich poľských partnerov obrovský úspech a preto sme ich znovu pripravovali aj na „Susedský jarmok“, ktorý sa konal 13. septembra. Gazdinky z Poľska nás pohostili vynikajúcou hubovou polievkou, pirohmi, kapustovými fliačkami, plackami s kuracím mäsom a hubami, typickým Rzeszovským šalátom a jogurtovým kakaovým koláčom s višňami.

Tieto dva dni boli skvelou príležitosťou nie len na ochutnávku typických jedál oboch krajín, ale aj na vytvorenie vzájomných cezhraničných priateľstiev. Už teraz sa tešíme na pokračovanie tejto úlohy, ktoré prebehne v novembri 2026.

Text: Martina Krempaská
Foto: Irena Szczypek

Susedská tržnica a festival tradičných potravín v Župčanoch

V nedeľu **13. septembra 2026** sa v obci Župčany uskutočnilo podujatie s názvom ***„Susedská tržnica a festival tradičných potravín“***, ktorý bol zavŕšením 3 dňového programu spolupráce obce Župčany a obce Chmielnik v rámci 2. úlohy malého projektu „Partnerstvo pohraničných regiónov – pre bezpečnosť, pamiatku a spoločnú identitu č. INT/PO/II/0033“ – program „Interreg Poľsko-Slovensko 2021 – 2027“. V tejto úlohe boli spojené kulinárske tradície, propagácia zdravého životného štýlu, integrácia obyvateľov pohraničných oblastí a prezentácia regionálnych poľnohospodárskych a remeselných výrobkov.

Festivalu predchádzali 2 dni workshopov ktoré sa konali 11. – 12. septembra 2026 v našej obci a zúčastnilo sa na nich 15 účastníkov zo Slovenska a 15 účastníkov z Poľska. Dvojdňové bylinkové workshopy s názvom **„Od stromu po šálku“** boli zamerané na zber a spracovanie lipy a iných bylín, propagáciu miestnych prírodných zdrojov a bylinkárskych tradícií. Účastníci absolvovali prechádzku obecným parkom s arboristom, ktorý im predstavil tunajšie vzácne dreviny a ich históriu. Pokračovalo sa predstavením miestnych tradícií oboch krajín v súvislosti so zberom, sušením, skladovaním a používaním liečivých bylín. Samotný bylinkový workshop viedla p. Diana Mozoláková - odborníčka na bylinky a divokú prírodu. Tá previedla účastníkov obecným parkom a lipovou alejou, pričom prakticky ukázala a vysvetlila použitie rastlín rastúcich v tejto lokalite. Účastníci si pod jej vedením vyrobili liečivú tinktúru a masť. Zvláštna pozornosť sa venovala práve lipe malolistej, ktorá rastie v našej aleji. Sušenú lipu sme spolu s poľskými hosťami balili do papierových vrecúšok s nálepkou v jazyku oboch krajín, tie boli následne rozdané nie len účastníkom workshopu, ale aj návštevníkom nedeľnej „Susedskej tržnice“.

Počas tretieho dňa sa konal **festival**, zameraný na prezentáciu tradičných jedál a remesiel oboch krajín. Naše pozvanie prijalo 50 účastníkov z Poľska. Ženy z oboch krajín v doobedných hodinách pripravili chutné tradičné jedlá a po slávnostnom spoločnom obede sme sa presunuli do obecného parku. Na festivale vystúpili 4 folklórne súbory, návštevníci mali možnosť zdarma ochutnať množstvo tradičných slovenských a poľských jedál a župčiansky lipový čaj. Stánky s remeselnými

výrobkami, umením a rôznymi prírodnými a domácimi produktmi lákali pestrosťou svojej ponuky. V detskom kútiku prebiehali kreatívne dielničky pre najmenších. Podujatie ponúklo možnosť stráviť spoločný príjemný deň všetkým generáciám, od najmenších až po najstarších, každý si našiel to svoje. Všetkým zúčastneným ďakujeme za krásny spoločne strávený čas a príjemnú atmosféru. Zároveň ďakujeme všetkým, ktorí sa podieľali na organizácii podujatia, pretože práve vďaka ich práci a úsiliu obec Župčany opäť pripravila pekné a zaujímavé podujatie.

- *Viac fotografií a informácií o programe „Interreg Poľsko-Slovensko 2021 – 2027 nájdete na internetovej stránke www.zupcany.sk po kliknutí na tlačidlo „Cezhraničná spolupráca Interreg“.*

Začiatok školského roka v znamení kultúry a pomoci iným

Piatok, **4. septembra 2026** bol v našej obci dňom, počas ktorého sme mohli v doobedňajších hodinách v kultúrnom dome pomôcť niekomu prostredníctvom darovania krvi a večer sme si mohli v parku oddýchnuť pri sledovaní úspešnej letnej filmovej komédie. Účasť bola vynikajúca v oboch prípadoch.

„Septembrovej kvapky krvi“, ktorú už tradične organizuje Únia žien v Župčanoch v spolupráci s Národnou transfúznou službou SR sa zúčastnilo 42 darcov. Diváci *„Letného kina“* zaplnili priestranstvo v okolí amfiteátra a veruže ich nebolo málo. Premietanie filmu „Kavej 2“ začalo o 19:30, obecný park bol zrazu miestom stretnutí rodín, priateľov a ozýval sa ním veselý smiech. Počasie nám prialo a nám už iba zostáva poďakovať všetkým návštevníkom, ale aj organizátorom, ktorí zabezpečili pokojný a príjemný priebeh oboch podujatí spájajúcich ľudí.

Dvojstranu pripravila Martina Krempaská
Foto: Martina Krempaská a Marek Baláž

Posledné strážkyne župčianskej tradície: Osem žien, ktoré zostali verné kroju

Kým dnešná móda prináša uniformitu a unifikáciu, tradičný odev našich predkov rozprával vlastným jazykom. Kroj nebol len praktickým oblečením – bol prejavom kultúry, zmýšľania a hrdosti. Podľa výšivky, strihu či odevných doplnkov sa v minulosti dalo okamžite spoznať, z ktorej dediny človek pochádza, aké má spoločenské postavenie, či akú úlohu plní na svadbe, krstinách a pohrebe. Špecifikám župčianskeho ženského odevu sme sa už v minulosti venovali (*Župčianske noviny, ročník I, č. 3*). Tentoraz sme sa však zamerali na tie, ktoré tento príbeh píšu vlastnými životmi.

Ešte pred pár rokmi boli kostolné lavice plné žien v širokých kidliach, nádherných štepovaných zásterách a ručne vyšívaných šatkách. Postupne však mnohé obyvateľky pod vplyvom prác v meste prešli na mestskú módu. Verných tradícii zostalo v Župčanoch už len **osem žien**: Viktória Antolová, Alžbeta Balčáková, Mária Balčáková, Mária Ferencová, Mária Horváthová, Jaroslava Ondriová, Anna Tutokyová a Mária Zahuráková.

Navštívili sme ich s jednoduchou otázkou: Aký je ich vzťah ku kroju a mala niektorá z nich niekedy chuť vymeniť ho za moderné šaty?

Rozprávanie župčianskych pamätníčok o krojoch, ktoré nosia od detstva, bolo nesmierne dojímavé. Svoje šatníky majú presne rozdelené – na denné nosenie, na nákupy do mesta a na slávnostné kostolné príležitosti, pri ktorých farby prispôsobujú aktuálnej liturgii.

Mnohé si časti odevu – kidľe, spodnice či lajblíky – šili samy. Látky a ozdoby nakupovali u obchodníkov v Prešove či na Morave, čižmy im vyrábali obuvníci. Pani Alžbeta Balčáková, Mária Balčáková a Jaroslava Ondriová nešili len pre seba, ale aj pre ostatné ženy v dedine. Pani Ondriová si spomína, že za šijací stroj si sadla už ako trinásťročná.

• *Viktória Antolová. Foto: Anna Švorcová*

• *Mária Ferencová (vľavo) a Alžbeta Balčáková (vpravo) Foto: Anna Švorcová*

Ženy, ktoré sa v Župčanoch narodili a prežili tu celý život, nemali potrebu meniť svoje zvyky. Keď prišla vlna modernizácie, niektoré nad tým síce uvažovali, no kroj napokon zvíťazil.

- **Pani Viktória Antolová** si raz vyskúšala sestrine šaty, no cítila sa v nich neisto a neprirodzene.
- **Pani Mária Ferencová** o zmene nikdy ani neuvažovala – kroj bol odjakživa prirodzenou súčasťou jej identity.
- **Pani Mária Zahuráková** nad myšlienkou preobliecť sa chvíľu uvažovala, no po debate s manželom, ktorý jej neisto odvetil *„urob, ako chceš“*, radšej zostala pri tradícii.
- **Pani Mária Horváthová** sa pre zdravotný stav už nemohla rozprávať osobne, no jej dcéra Jana Haváčová potvrdila, že mamka sa vždy rada parádila. V skrini má dodnes bohatú zbierku – 16 kabátov

• *Mária Zahuráková. Foto: neznámy autor*

rôznych farieb a množstvo kidlí, pričom na každý deň mala pripravenú inú štofku.

• *Jaroslava Ondriová. Foto: rodinný album*

Pri rozhovoroch sme nespoznali len históriu odievania, ale najmä vzácne ľudské príbehy. Ženičky si s nostalgiou zaspomínali na mladosť aj na ťažšie životné skúšky. Napriek pokročilému veku a faktu, že mnohé sú už odkázané na pomoc najbližších, sme stretli optimistické ženy s otvoreným srdcom a láskou k rodine.

Želáme im ešte veľa pokojných a požehnaných rokov v kruhu ich najbližších.

Anna Vaľková

Ešte zaujímavejší bol príbeh žien, ktoré sa do Župčian prisťahovali z iných obcí a museli sa vyrovnať s miestnymi zvyklosťami:

- **Pani Alžbeta Balčáková** (z Hubošoviec) spomína na sviatočné „biľiny“ a venčeky zo svojej rodnej obce. Hoci by sa bola rada prezliekla do moderného odevu, manžel bol proti.
- **Pani Mária Balčáková** (zo Svinej) mala uľahčenú situáciu, keďže kroje boli rovnaké. Navyše sa v kroji páčila svokre a bolo jej ľúto vyhadzovať vzácne oblečenie a kupovať nové šaty.
- **Pani Jaroslava Ondriová** (z Kvačian) po prisťahovaní striedala kvačiansky aj župčiansky kroj. O zmene neuvažovala a neprial si to ani jej manžel.
- **Pani Anna Tutokyová** (z Meretíc) si zachovala jedinečnosť. Hoci Meretice mali odlišný kroj, župčianskemu štýlu sa nikdy neprispôsobila a celý život v Župčanoch prežila verná svojmu rodnému meretickému kroju.

• *Mária Balčáková.*
Foto: rodinný album

• *Mária Horvátová.*
Foto: rodinný album

Za krásami Spiša – spoločný výlet členov ZO ZPCH Župčany

Členovia Základnej organizácie Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami v Župčanoch sa vo štvrtok 24. septembra zúčastnili poznávacieho výletu za krásami Spiša. Tak ako po minulé roky, aj tentoraz bol program pripravený tak, aby sme počas jediného dňa navštívili viacero zaujímavých miest a strávili príjemný čas v dobrej spoločnosti.

Naše veľké poďakovanie patrí všetkým členom organizácie, ako aj dôchodcom z našej obce, ktorí prejavili o výlet záujem. Veľmi nás potešilo, že sme sa zišli v hojnom počte.

Ešte pred odchodom autobusu nás prišiel pozdraviť aj pán starosta. Milými slovami nám poprial šťastnú cestu a pre účastníkov priniesol aj malú pozornosť.

Našou prvou zastávkou boli Markušovce. Čakala nás prehliadka kaštieľa a neďalekého letohrádku Dardanely. Počas pútavého výkladu sprievodkyne sme sa dozvedeli množstvo zaujímavostí o histórii objektu, jeho majiteľoch, dobovom živote i udalostiach, ktoré sa k tomuto miestu viažu.

Neskôr sme sa presunuli k letohrádku Dardanely. Aj tu nás zaujalo nielen samotné prostredie, ale najmä osobitá atmosféra miesta a jeho história.

Po skončení prehliadky sme sa vybrali k Markušovskému hradu. Hoci na hrade v súčasnosti prebiehajú práce, mali sme veľké šťastie. Natrafili sme na ochotného pána, ktorý nás vzal dovnútra a porozprával nám niekoľko zaujímavostí o samotnom hrade. Práve takéto neplánované stretnutia často patria k najkrajším momentom výletov. Naše kroky potom viedli ku kostolu, ktorý sa nachádza v bezprostrednej blízkosti hradu. Aj tu sme sa stretli s ochotou a príjemným prijatím. Pán, ktorý sa stará o areál kostola, nám porozprával viac o tomto mieste, jeho histórii a význame.

Po prehliadke kaštieľa, letohrádku Dardanely, hradu a kostola sme sa spokojní vrátili k autobusu. Po nastúpení zaznela naša už takmer tradičná a úsmevná kontrolná otázka: „Má každý svojho suseda?“ Keď sme sa presvedčili, že nikto nechýba, mohli sme pokračovať ďalej.

Po dopoludní plnom prehliadok, nových poznatkov a prechádzok nám už poriadne vyhladlo. Obed sme mali objednaný v reštaurácii v Domanovciach, kde nás už pri príchode osobne privítal majiteľ reštaurácie.

Po obede sme si ešte dopriali dobrú kávu, pokojne posedeli, porozprávali sa a načerpali nové sily na ďalšiu časť programu.

Čakalo nás ďalšie nádherné miesto – Spišská Kapitula. Po príchode sme navštívili Katedrálu sv. Martina a Biskupskú záhradu. Na chvíľu sme sa mohli zastaviť, obdivovať architektúru, rozhliadnuť sa po okolí a vychutnať si krásu miesta, ktoré patrí medzi najvýznamnejšie pamiatky Spiša.

Ani cesta späť do Župčian však nebola obyčajná. Atmosféru sme si spríjemnili spoločným spevom. Domov sme sa vrátili síce unavení, ale spokojní, s množstvom nových zážitkov a pekných spomienok.

Na záver patrí naše úprimné poďakovanie všetkým, ktorí sa podieľali na príprave a organizácii tohto výletu. Osobitne ďakujeme aj našim vzácnym sponzorom, ktorí svojou podporou prispeli k tomu, aby sme mohli tento deň uskutočniť. Každú takúto pomoc si veľmi vážime, pretože aj vďaka nej môžeme pre našich členov pripravovať podujatia, stretávať sa, spoznávať nové miesta a vytvárať spoločné zážitky.

Teší nás, že sa naša organizácia neustále rozrastá a že medzi nami pribúdajú noví členovia. Naše výlety, stretnutia a ďalšie podujatia totiž nie sú iba príležitosťou na spoznávanie krás Slovenska. Sú predovšetkým miestom, kde sa ľudia stretávajú, rozprávajú, upevňujú dlhoročné priateľstvá a vytvárajú nové.

Aj tento výlet nám opäť pripomenul, že krásne chvíle nemusia byť vzdialené ani veľkolepé. Niekedy stačí dobrá spoločnosť, zaujímavé miesto, spoločný úsmev a chuť vyraziť spolu za novými zážitkami.

Spoznávajme krásy nášho Slovenska, stretávajme sa a trávme spolu čas aj naďalej. Nech sú naše spoločné výlety miestom, kde vznikajú nové priateľstvá, zážitky a spomienky, ku ktorým sa budeme ešte dlho a radi vracať.

Mgr. Erika Švorcová

Župčany, 11. január 1945

Uplynuli tri týždne od bombardovania Prešova sovietskymi lietadlami. Všetci v mojom okolí to majú v živej, strašnej pamäti. Nálet na Prešov bol taký silný a intenzívny, že sme ho cítili aj v Župčanoch. Otrasy zeme, silná žiara vybuchujúcich bômb a horiacich budov osvetľovala široké okolie mesta. Nikto z nás nemohol predvídať presnosť a rozsah bombardovania a pud sebazáchovy nás všetkých povyháňal do našich pivníc, kde sme hľadali útočisko. Skaza z neba však nemala bezprostredne zhubný účinok len na Prešov. Prejavila sa aj na prahu našej obce. „Na šibeni“ medzi Župčanmi a Malým Šarišom spadlo zostrelené sovietske lietadlo. Obaja letci zahynuli. Obec vtedy našťastie škody obišli, no bohužiaľ sa nevyhli jej obyvateľom. Jožka Podlipu a Janka Kačmaríka si zhodené bomby našli na prešovskej železničnej stanici. Obaja boli ťažko zranení. Štedrá večera na „sviatky radosti a pokoja“ v roku 1944 tak mala nielen v ich rodinách trpkú príchuť.

Neistota, strach a úzkosť v obci narastali s približujúcim sa frontom. Intenzitu týchto emócií v nás stupňovali protichodné správy z bojiska, slovenská i nemecká propaganda, ale aj nariadenia úradov na nútenú evakuáciu. Takmer nikto sa však v Župčanoch zo svojich domovov pohnúť nechcel. Nikto nechcel opustiť svoj majetok, rodnú hrudu, hoci každý z nás počítal s tým najhorším. V treskúcej januárovej zime sa ženy skrývali doma, v blízkom okolí obce alebo v pivniciach. Chlapi z dediny sa pred úradmi a ustupujúcimi vojenskými jednotkami skrývali v lesoch a provizórnych krytoch. Snažili sa tým vyhnúť sa núteným prácam pri budovaní obranných postavení, ktoré vojenskí stratégovia nachytro plánovali s využitím terénnych pomerov a reliéfu krajiny. Takéto defenzívne stanovištia sa budovali napríklad pri Branisku, no na vhodných úsekoch vznikali aj v menšom rozsahu. Za vhodné miesto považovalo nemecké velenie aj okraj našej obce, ktorá leží pod kopcom. Zakopaná tu bola delostrelecká batéria, ktorej úlohou bolo zadržať postupujúce sily sovietskych vojsk z juhovýchodu. Do boja však zasiahnuť nestihla. Nemci sa nakoniec stiahli skôr, ako sme čakali.

Ustupujúce jednotky brali v obci všetko potrebné pre svoju ďalšiu činnosť a prežitie. Teda všetko čo sme nestihli ukryť. Neustály prúd presúvajúcich sa evakuantov, nemeckých vojsk a techniky smerom na západ sme sledovali v priamom prenose, dňom i nocou. Inak tomu nebolo ani 11. januára 1945. Ustupujúcu nemeckú kolónu v tento deň narušil nálet sovietskych letcov. Asi 200-300 metrov od odbočky do našej obce bolo zasiahnuté jedno nákladné auto plné evakuantov. Po skončení náletu sme prišli postihnutým na pomoc. Dvom ľuďom sme však už pomôcť nemohli. Jediné, čo sme pre nich mohli urobiť, bolo dôstojne ich pochovať. Preniesli sme ich ostatky najskôr do našej hasičskej zbrojnice. Pamätám sa na to veľmi dobre, mal som 25 rokov a môj nebohý otec Matej, ktorý robil v Župčanoch kostolníka, mal vtedy 77. Bolo dobrým zvykom, že som otcovi pri jeho práci vypomáhal, a tak som zomrelým vyzváňal a súčasne som pri pohrebe aj miništroval. Oboch mŕtvych preniesli naši hasiči na cintorín, kde sme ich pochovali. Štefan Jerga, narodený 22. septembra 1900 a jeho dcéra Katarína Jergová, narodená 4. decembra 1923, Myslavčania, boli nútení ukončiť svoju životnú púť v Župčanoch.

• *Hrob Jergovcov na cintoríne v Župčanoch. Foto: Mgr. Erik Ondria, PhD.*

Ani po tejto traumatizujúcej udalosti sa však pre nás vojna neskončila. Práve naopak, vo vypätej atmosfére a očakávaní najhoršieho sme dúfali v pokľudný prechod frontu, i keď sme si to nevedeli presne predstaviť. Ustupujúce nemecké vojsko však v našom priestore nemalo počas rýchleho postupu sovietskych jednotiek čas a nakoniec ani výhodnejšie postavenie na väčšie bojové akcie. Prestrelkám menšieho rozsahu sa však Župčany nevyhli. Každý z nás túžobne očakával oslobodenie. Len už nech to je za nami a s Božou pomocou to všetci prežijeme. Naše prosby boli nakoniec vyslyšané. Upokojenie a radosť nastali až 19. a 20. januára 1945, keď vojská Červenej armády pochodovali z Prešova smerom na západ okolo našej obce. Naša radosť bola o to väčšia po zistení, že nás oslobodzujú aj naši. Jednotky československej brigády sa u nás v obci prechodne usadili. Naši vlastní podtatranskí chlapci sa vracali z tvrdých bojov v Karpatoch, na pôdu svojej rodnej domoviny. Za nimi prišli do našej obce aj jednotky Červenej armády, ktoré postupne oslobodzovali aj okolité obce.

Spomienku Bartolomeja Hudáčka na základe archívnych materiálov upravil, doplnil a príbehovo spracoval Mgr. Erik Ondria, PhD..

Modernizujeme vďaka finančným dotáciám

Naša obec je zásluhou získaných finančných prostriedkov z dotácií znovu o čosi krajšia a modernejšia.

Vďaka **Nadácii COOP Jednota** a Vášmu hlasovaniu v predajni COOP Jednota Župčany, na *detské ihrisko* v parku pribudla nová hracia veža, dve hojdačky, lavičky okolo stromov a piknikový set so stolom. Získaná dotácia vo výške 6000 € tak pomohla doplniť ihrisko o nové a zaujímavé komponenty, ktoré zvýšili atraktivitu a užitočnosť tohto priestoru pre celé rodiny.

Finančná dotácia vo výške 2000 € získaná v rámci **„Výzvy poslancov Prešovského samosprávneho kraja“** nám pomohla zrekonštruovať *vstupné priestory, schodisko a chodbu v kultúrnom dome*. Položila sa nová dlažba, nainštalovalo sa nové zábradlie a madlá a vymaľovali steny.

Ďalšou novinkou je nainštalovanie *klimatizácie* v sále kultúrneho domu a v budove obecného úradu, ktoré prebehlo v septembri. **Ministerstvo financií Slovenskej republiky** nám na tieto účely poskytlo dotáciu vo výške 6 782 €.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v rámci dotácie na podporu plnenia funkcií rodiny poskytlo našej obci sumu vo výške 49 500 €. Finančné prostriedky slúžia na *vybudovanie moderného, bezpečného a inkluzívneho detského ihriska* v obci Župčany, na ktoré sa už v dohľadnej dobe môžete tešiť na priestranstve pri multifunkčnom ihrisku. Ihrisko bude obsahovať prvky aj pre zdravotne znevýhodnené deti.

Župčianske noviny. Ročník 4 (2026), č. 3. (Október 2026). Evidenčné číslo periodika: EV 6096/23/PT. **ISSN 2730-0714**
Vydáva Obecný úrad Župčany, Župčany 95, 080 01 Prešov. Vychádza 4 krát ročne. IČO vydavateľa – IČO 00 328 073
Redakcia: šéfredaktor Samuel Kucharik, redaktori: Mgr. Martin Dlugoš, PhDr. Martina Krempaská, Mgr. Erik Ondria, PhD., Bc. Anna Vaľková.
Neprešlo jazykovou úpravou. Grafická úprava Bc. Martin Hajduk. Tlač Rotaprint Košice.
Poštová adresa redakcie totožná s adresou vydavateľa. Email: noviny@zupcany.sk.
© Autorské práva vyhradené. Rozmnožovanie textu, fotografií a ostatného materiálu z novín v akejkoľvek podobe len so súhlasom vydavateľa.